

Biuletyn miesięczny IRF

Marzec 2023

Nr 3/2023 (7)

W tym numerze:

Temat specjalny:

**RYZIKO STOPY STAŁEJ NA PRZYKŁADZIE UPADKU
SILICON VALLEY BANK** 2-3

- Polityka stóp procentowych w Polsce 4
- Koszt pozyskania finansowania 5-6
- Marża odsetkowa w sektorze banków spółdzielczych i komercyjnych 6
- Zmiany poziomu przychodów, kosztów i wyniku odsetkowego w sektorze banków spółdzielczych i komercyjnych 6-7
- Wartość i udział nowych i renegegowanych depozytów złotych gospodarstw domowych 7
- Wskaźnik kosztów do dochodów w bankach spółdzielczych i komercyjnych 7
- Wybrane dane dotyczące sektora bankowego 8

Serdecznie zapraszamy do lektury Biuletynu miesięcznego IRF.

Mamy nadzieję, że przedstawione w nim analizy spotkają się z Państwa uznaniem. Prosimy o rekomendacje tematów, których opracowaniem byłoby Państwo zainteresowani [irf@irf.org.pl].

TEMAT SPECJALNY:

RYZIKO STOPY STAŁEJ NA PRZYKŁADZIE UPADKU SILICON VALLEY BANK

W produktach finansowych występują dwa rodzaje stopy procentowej:

- stopa zmienna generująca ryzyko płynności związane z nieznaną wysokością przepływów,
- stopa stała oznaczająca ryzyko rynkowe powodujące zmianę wyceny aktywa.

Ryzyko związane z zastosowaną stopą procentową z punktu widzenia kredytodawcy i kredytobiorcy podsumowuje tabela A.

Do połowy 2022 r. na polskim rynku finansowym dominowała stopa zmienna oparta na indeksie WIBOR. W takim modelu całe ryzyko stopy jest przeliczane na klienta, mimo że konsument nie ma możliwości zarządzania tym ryzykiem.

Obecnie bank ma do wyboru zaoferowanie klientom stopy okresowo stałej lub zmiennej. Oba rozwiązania wymagają wzięcia pod uwagę różnych rodzajów ryzyka, które materializuje się w sytuacji wystąpienia określonych scenariuszy rynkowych.

Kredyt hipoteczny oparty na stopie zmiennej przenosi ryzyko stopy procentowej na klienta. Bank nie ponosi ryzyka rynkowego powodującego zmianę wyceny w sytuacji zmiany stopy procentowej. Bank posiada jedynie ryzyko bazowe związane z niedopasowaniem indeksu determinującego przychody odsetkowe ze swoim kosztem finansowania (o ile zastosowany indeks nie reprezentuje tego kosztu). Jednocześnie klient ponosi ryzyko płynności związane z koniecznością pokrycia płatności odsetkowych w nieznannej wysokości. Rodzi to dla banku ryzyko kredytowe oraz reputacyjne i prawne. Po pierwsze, klient może utracić zdolność do pokrywania swoich zobowiązań, co pogorszy jakość kredytową portfela banku. Po drugie, klient może pozwać bank powołując się na abuzywność umowy bazującej na indeksie stopy procentowej (co obecnie ma miejsce w przypadku umów „wiborowych”).

Stałoprocentowy kredyt hipoteczny daje klientom stabilność przepływów odsetkowych, przenosząc ryzyko stopy procentowej na bank. Bank ponosi pełne ryzyko zmiany wyceny. Ryzyko to jest tym większe im dłuższy jest okres ustalenia stopy procentowej. Z punktu widzenia ryzyka rynkowego udzielenie kredytu stałoprocentowego jest równoznaczne z zakupem obligacji stało-kuponowej. Jest tak dlatego, ponieważ oba te produkty generują tzw. ujemne BPV, czyli ich wartość jest tym niższa, im wyższe są rynkowe stopy procentowe.

Bank może ponieść stratę na kredycie z tytułu materializacji ryzyka rynkowego w dwóch przypadkach:

- w sytuacji wzrostu stóp procentowych na skutek obniżenia się rynkowej wartości kredytu (który przynosi niższe oprocentowanie niż rynkowe aktywa),

Tabela A.

Ryzyko stopy procentowej z perspektywy klienta i banku

	PERSPEKTYWA BANKU	PERSPEKTYWA KLIENTA
STOPA ZMIENNA	<ul style="list-style-type: none">• brak ryzyka istotnej zmiany wyceny• niewielkie ryzyko strat na przedpłatach• standardowe ryzyko bazowe na oprocentowaniu aktywów i pasywów	<ul style="list-style-type: none">• nieznaną wysokość obciążeń odsetkowych• niższe koszty przedpłat niż w kredycie stałoprocentowym
STOPA STAŁA	<ul style="list-style-type: none">• istotne ryzyko zmiany wyceny• istotne ryzyko strat na przedpłatach• zmodyfikowane ryzyko bazowe na oprocentowaniu aktywów i pasywów	<ul style="list-style-type: none">• z góry znana wysokość kosztu kredytu• wyższe koszty przedpłat niż w kredycie zmiennoprocentowym

- w sytuacji spadku stóp procentowych, jeśli klienci skorzystają z opcji przedwczesnej spłaty kredytu (aby zrefinansować się taniej w innym banku), a bank nie ma możliwości pobrać opłaty za te operację rekompensującą koszty utraconego aktywa.

Metodą zarządzania obu powyższych ryzyk jest minimalizacja ekspozycji na ryzyko zmiany stopy procentowej (czyli wyzerowanie współczynnika BPV). Najbardziej popularnym instrumentem do zabezpieczenia się przed wzrostem stóp jest kontrakt IRS (swap procentowy), natomiast przed ryzykiem przedwczesnych przedpłat tzw. swappja. O ile swap jest płynnym instrumentem pochodnym, o tyle swappje na rynku złotego praktycznie nie występują. Powoduje to poważne problemy z zarządzaniem ryzykiem przedpłat, które dodatkowo jest potęgowane przez:

- niejasną interpretację Ustawy o Kredycie Hipotecznym (UoKH) - wg art. 40 ust. 7 rekompensata dla banku nie może być wyższa niż koszty kredytodawcy bezpośrednio związane z przedterminową spłatą (co może powodować problem z zabezpieczeniem o charakterze portfelowym, a więc pośrednim),
- brak historii przedpłat w środowisku stałej stopy, co pozwoliłoby oszacować prawdopodobieństwo materializacji tych przedpłat w różnych scenariuszach stóp procentowych (obecnie historia przedpłat obejmuje wyłącznie stopę zmienną, która ma inny profil behawioralny).

Przykładem materializacji start na portfelu stałoprocentowych aktywów w wyniku wzrostu stóp procentowych jest upadek Silicon Valley Bank w marcu br. Bank zanotował 100% przyrostu bazy depozytowej z 62 do 124 mld USD w kilkanaście miesięcy (na skutek gwałtownego wzrostu płynności klientów – spółki technologiczne zarabiały w czasie pandemii). Depozyty te nie były odpowiednio zdwersyfikowane (tzn. bank miał stosunkowo niewiele dużych depozytów od spółek z jednej branży – IT oraz w jednej lokalizacji – stan Kalifornia). Wolne środki były inwestowane w „bezpieczne” aktywa – obligacje skarbowe USA. Najbardziej płynne są długoterminowe obligacje o stałej stopie i te były kupowane (łącznie 117 mld USD, z tego 77% na portfelu HTM, reszta AFS). Portfel AFS był zabezpieczony w 58% swapami (IRS), ale zysk na nich został zrealizowany rok temu i pozostało zaledwie 4% pierwotnego zabezpieczenia (0,6 mld USD). W wyniku wzrostu oprocentowania 10-letnich obligacji skarbowych z 1,5% do 3,4%, ujemna wycena portfela osiągnęła poziom 16,7 mld USD, co przekraczało kapitały banku. Bank utracił płynność na skutek nagłego wycofywania depozytów przez klientów w marcu 2023. Skąd się wzięła strata SVB? Prezentuje to tabela B.

Tabela B.
Źródła strat Silicon Valley Bank

Wielkość portfela obligacji	117 mld USD
Średnia duracja (ekonomiczna długość trwania) portfela	7,5 lat
BPV portfela (strata na 1 punkcie bazowym wzrostu stopy)	88 mln USD
Zmiana stopy procentowej	190 bp (z 1,5% do 3,4%)
Strata na wycenie	nominał * duracja * zmiana stóp = 117 * 7,5 * 1,9% = 16,7 mld USD

Analogie do rynku polskiego – jak uniknąć ryzyka SVB?

Ryzyko strat na wroście stóp procentowych dotyczy przede wszystkim:

- udzielonych kredytów stałoprocentowych,
- zakupionych obligacji stałoprocentowych (lub zerokuponowych).

Rozmiar ryzyka (mierzony ujemnym współczynnikiem BPV) jest wprost proporcjonalny do:

- nominału portfela,
- długości trwania stopy stałej.

Ryzyko stałej stopy w portfelach banków obrazuje zmienność rentowności polskich obligacji skarbowych (patrz wykres A).

W latach 2021-2022 oprocentowanie obligacji wzrosło 5-7 punktów procentowych, co powoduje ujemną wycenę obligacji w portfelach banków.

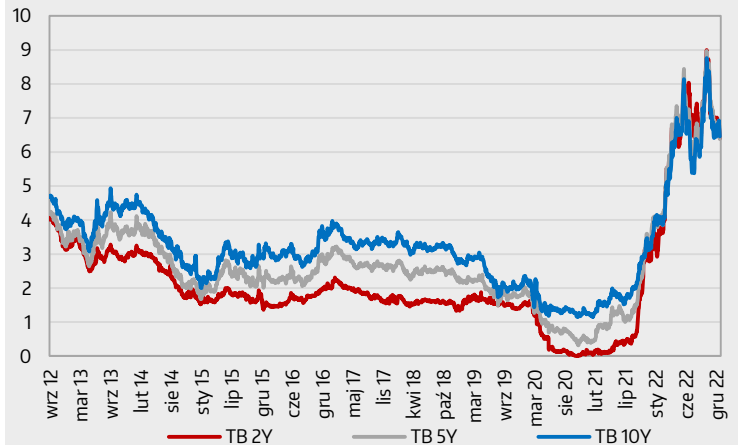
Zabezpieczenie ryzyka jest możliwe poprzez kupione kontrakty swapowe typu IRS o zbliżonej duracji (które mają dodatnie BPV neutralizujące ujemne BPV z tytułu wrażliwych aktywów). Portfel zabezpieczony IRS zachowuje się tak jakby stopa implikowana była zmienna.

Problemy związane z instrumentem pochodnym typu IRS:

- 1) nie wszystkie podmioty mogą handlować derywatami,
- 2) stosowanie instrumentów pochodnych na portfelu wycenianym wg narosłych odsetek wymaga wdrożenia rachunkowości zabezpieczeń,
- 3) zabezpieczenie obligacji swapami rodzi ryzyko bazowe tzw. asset swapa (rozbieżność pomiędzy zmianą rentowności obligacji i rentowności swapa),

Wykres A.

Zmieniająca się rentowność polskich obligacji skarbowych

Teoria ryzyka stopy procentowej

- cena obligacji spada, jak stopy rosną
- dynamika zmian ceny obligacji jest tym wyższa, im dłuższa jest obligacja
- miarą długości obligacji jest duracja (*modified duration*)
- duracja dla obligacji stało-kuponowej ma zwykle wysokość 2/3 długości nominalnej
- duracja dla obligacji zerokuponowej (dyskontowej) jest równa długości nominalnej do wykupu
- miarą wrażliwości obligacji na zmiany stóp jest współczynnik BPV (basis point value)
- BPV jest wprost proporcjonalne do duracji i nominału portfela
- BPV kupionej obligacji jest zawsze ujemne
- BPV jest istotne jedynie dla obligacji stałoprocentowych i zerokuponowych
- BPV nie jest istotne dla obligacji zmiennoprocentowych
- $BPV = N * D * 0,01\%$, gdzie N – nominał, D – duracja

- 4) swapy zmieniają stopę stałą na WIBOR, który z kolei generuje ryzyko bazowe związane z nieadekwatnością indeksu WIBOR dla kosztu pasywów banku,
- 5) swapy nie pomagają w sytuacji braku możliwości pobierania opłat za przedwczesną spłatę kredytu.

W marcu 2023 r. RPP na szóstym z kolei posiedzeniu utrzymała stopy procentowe na dotychczasowym poziomie. W efekcie kształtują się one następująco: stopa referencyjna 6,75%, stopa depozytowa 6,25%, zaś stopa lombardowa 7,25%. Komunikat po posiedzeniu Rady Polityki Pieniężnej, które odbyło się w dniach 7-8 marca 2023 r., był zbliżony do wcześniejszych. Choć RPP nie zakończyła formalnie cyklu zacieśniania polityki pieniężnej, to główny przekaz wskazuje, że obecny poziom stóp jest adekwatny. Sytuacja ta mogłaby ulec zmianie jedynie gdyby nastąpiły znaczne odchylenia od prognoz wskaźników inflacji i PKB. W marcu NBP opublikował najnowszą edycję *Raportu o inflacji*, zawierającego szczegółowy opis nowej projekcji. Generalnie zakłada on łagodne obniżenie ścieżki inflacji w stosunku do listopadowej: w 2023 r. do 11,9% z 13,1%, a w 2024 do 5,7% z 5,9%.

Biorąc pod uwagę inne banki centralne należy zaznaczyć, że w Czechach od czerwca 2022 roku podstawowa stopa procentowa utrzymuje się na zbliżonym do Polski poziomie równym 7,0%.

W ostatnim czasie bardzo zmienne były przewidywania w zakresie zmian poziomu stóp procentowych w USA. Jeszcze w lutym pojawiły się informacje, że docelowy poziom stóp będzie wyższy, niż szacowany jeszcze w styczniu br., i osiągnie 5,25-5,50%. Na początku marca br. potwierdził to przewodniczący FED Jerome Powell w sprawozdaniu przed Senacką Komisją Bankową, stwierdzając, że sprowadzenie inflacji do 2% będzie wymagało dalszych podwyżek oraz wskazując, że ich docelowy poziom będzie wyższy. Pojawiły się nawet oczekiwania, że podwyżka w marcu może wynieść 50 bp. Jednak wydarzenia, które wystąpiły już kilka dni później, tj. upadki Silicon Valley Bank i Signature Bank (największe od 2008 r.) spowodowały, że FOMC, na posiedzeniu 22.03.2023 r. zdecydował się podnieść przedział stopy funduszy federalnych o 25 bp. W efekcie przedział stóp funduszy federalnych kształtuje się w przedziale 4,75-5,00%. Co więcej, niektórzy analitycy uważali, że FOMC może zrezygnować z podwyżki w obliczu kryzysu bankowego w USA. Ważną informacją dla rynku jest jednak usunięcie z marcowego komunikatu FOMC fragmentu mówiącego, iż będą miały miejsce kolejne podwyżki stóp procentowych. Został on zmieniony i aktualnie FOMC oczekuje, że „pewne dodatkowe zacieśnienie polityki pieniężnej może być konieczne”. Aktualne prognozy wskazują, że na kolejnym posiedzeniu, które odbędzie się 3.05.2023 r., przedział stóp funduszy federalnych zostanie utrzymany na obecnym poziomie, bądź nastąpi podwyżka o 25 bp¹.

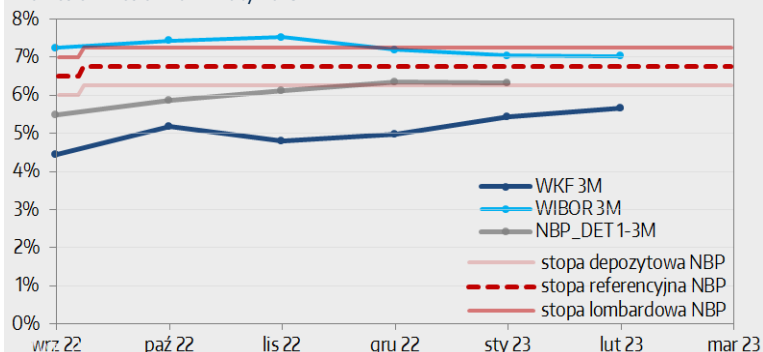
W strefie euro Rada Prezesów EBC kontynuuje politykę podnoszenia stopy procentowej podstawowych operacji refinansujących o 50 bp na każdym kolejnym posiedzeniu. Po podwyżce o ww. wartość od 22.03.2023 r. główna stopa procentowa wynosi 3,5%. Tym samym EBC nie przestraszył się ryzyka związanego z kryzysem bankowym w Europie. Jednak, podobnie jak FOMC, Rada Prezesów EBC dokonała korekty komunikatu po posiedzeniu, usuwając z niego zapis o kolejnych podwyżkach. W marcowym komunikacie stwierdza, że w warunkach podwyższonej niepewności, Rada przy podejmowaniu decyzji będzie „uwzględniać ocenę perspektyw inflacji w świetle napływających danych gospodarczych i finansowych, dynamikę inflacji bazowej oraz siłę transmisji polityki pieniężnej”.

Na podniesienie głównej stopy procentowej na posiedzeniu w dniu 23.03.2023 r. zdecydował się SNB (o 50 bp do 1,5%), co w Polsce przełoży się na wzrost rat kredytów denominowanych we franku szwajcarskim.

W marcu podwyżka stóp procentowych miała również miejsce w Wielkiej Brytanii. Tym razem Komitet Polityki Monetarnej podniósł referencyjną stopę procentową o 25 bp do 4,25%.

Wykres 1.1.

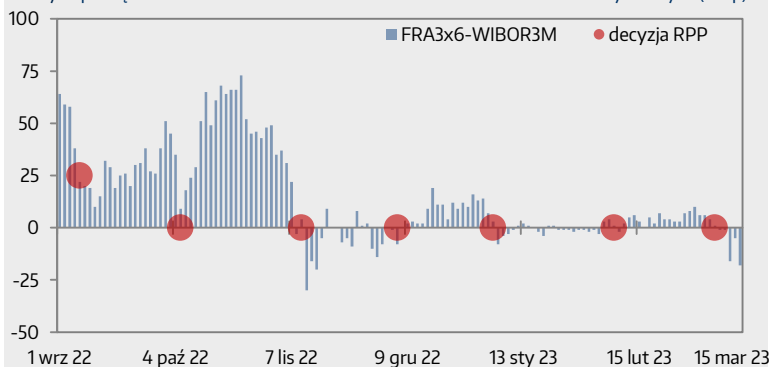
Kształtowanie się stóp procentowych NBP, stawki WIBOR 3M oraz stawki WKF 3M w okresie wrzesień 2022 - luty 2023

* Dane dotyczące WKF 3M, WIBOR 3M i NBP_DET 1-3M prezentują średnie wartości dla danego miesiąca.

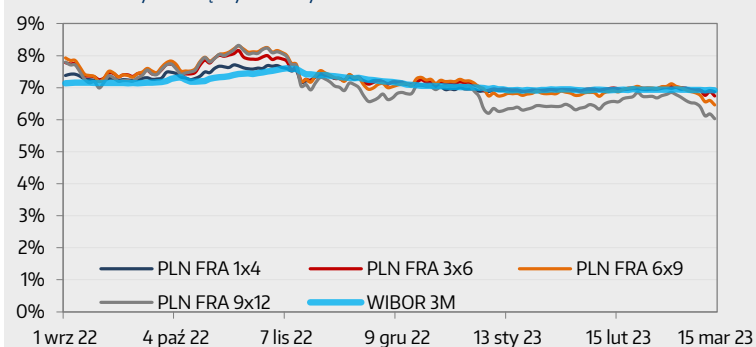
Wykres 1.2.

Polityka pieniężna w okresie wrzesień 2022 - marzec 2023 na tle oczekiwań rynkowych (w bp)

Wykres 1.3.

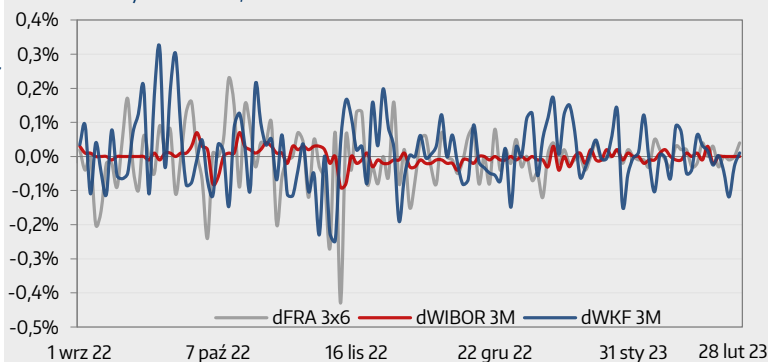
Stawki FRA na rynku międzybankowym

* Informacje odnoszą się do średnich ze stawek kupna i sprzedaży na rynku międzybankowym na koniec dnia

Wykres 1.4.

Dzienne zmiany stawek FRA, WIBOR i WKF

¹ CME FedWatch Tool, <https://www.cmegroup.com/trading/interest-rates/countdown-to-fomc.html>

2 KOSZT POZYSKANIA FINANSOWANIA

Analiza kosztu pozyskania finansowania przez sektor bankowy opiera się na porównaniu następujących wskaźników (średnie wartości dla danego miesiąca): WKF, WIBOR oraz oprocentowania nowych umów dla złotych depozytów gospodarstw domowych. Ponadto obejmuje ona cztery główne terminy wymagalności, tj.: 1M, 3M, 6M i 1Y. Na wykresach w prawej kolumnie zaprezentowano kształtowanie się analizowanych wskaźników w okresie marzec 2022 - luty 2023 (z uwagi na dostępność, ostatnie dane NBP obejmują styczeń br.).

1M

W przypadku terminu 1M średnia wartość wskaźnika WKF w lutym br. obniżyła się o 21 bp do poziomu 5,21%. Silny spadek miał miejsce w przypadku średniego oprocentowania depozytów gospodarstw domowych w przypadku sektora bankowego ogółem (NBP_DET <1M). Według ostatnich dostępnych danych za styczeń br. spadło ono aż o 116 bp do 5,04%, w porównaniu do grudnia ub.r. Wskaźnik WIBOR 1M pozostał na zbliżonym do stycznia poziomie. W lutym br. obniżył się jedynie o 1 bp do 6,89%.

3M

Ostatnie dane dla terminu 3M wskazują na dalszy wzrost średniej wartości wskaźnika transakcyjnego WKF. W lutym br. był on o 21 bp wyższy niż w styczniu br., osiągając 5,58%, co stanowiło historycznie najwyższy wynik. Natomiast spadki odnotowały wskaźniki: WIBOR oraz NBP. WIBOR obniżył się o 2 bp do 6,93%. Był to trzeci z rzędu spadek. Łącznie od listopada ub.r. obniżył się o 50 bp. Z kolei średnie oprocentowanie nowych depozytów gospodarstw domowych agregowane przez NBP spadło w styczniu br. o 3 bp do poziomu 6,24%.

6M

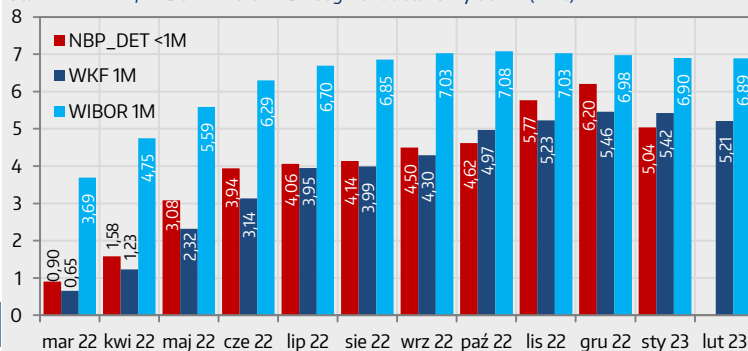
W lutym br. kolejny raz wzrosła średnia wartość wskaźnika WKF 6M, o 4 bp do 5,87%. Warto zaznaczyć, że średnie miesięczne wartości wskaźnika WKF 6M rosną nieprzerwanie od listopada 2021 roku. Dane za styczeń br. wskazują, że zwiększyła się także stawka detaliczna NBP 3-6M - o 3 bp do poziomu 6,39%, co stanowi najwyższy wynik w obecnym cyklu. Z kolei średnia wartość wskaźnika WIBOR 6M obniżyła się o 3 bp, z 7,03% w styczniu br. do 7,00% w lutym br.

1Y

Z kolei dane dotyczące stawek rocznych wskazują na silny wzrost średniej wartości wskaźnika WKF. Wzrósł on w lutym br. o 59 bp do 6,12%. Spadek odnotowały WIBOR 1Y i nowe depozyty agregowane przez NBP. WIBOR 1Y obniżył się o 3 bp, z poziomu 7,13% w styczniu br. do 7,10% w lutym br. Natomiast średnie oprocentowanie nowych depozytów gospodarstw domowych NBP 6-12M obniżyło się o 18 bp do poziomu 6,36% w styczniu br.

Wykres 2.1.

Stawki WKF 1M, WIBOR 1M oraz NBP segment detaliczny do 1M (w %)

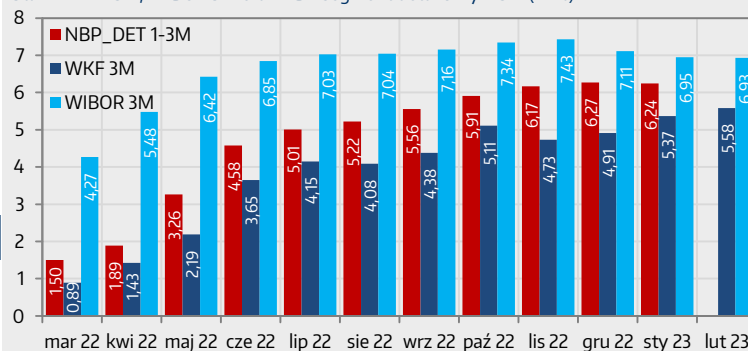

* Dane NBP_DET na wykresach 2.1-2.4, za okres lipiec-listopad 2022 roku, zostały skorygowane przez NBP i różnią się od zaprezentowanych w poprzednich edycjach Biuletynów IRF.

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wykres 2.2.

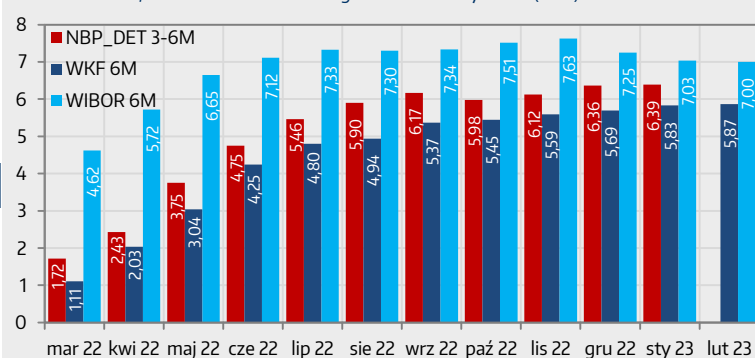
Stawki WKF 3M, WIBOR 3M oraz NBP segment detaliczny 1-3M (w %)

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wykres 2.3.

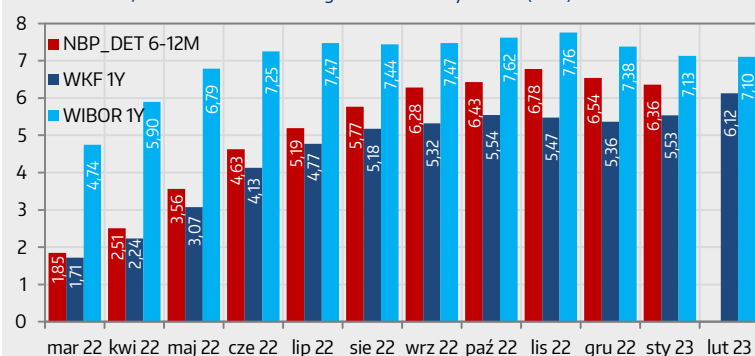
Stawki WKF 6M, WIBOR 6M oraz NBP segment detaliczny 3-6M (w %)

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wykres 2.3.

Stawki WKF 1Y, WIBOR 1Y oraz NBP segment detaliczny 6M-1Y (w %)

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

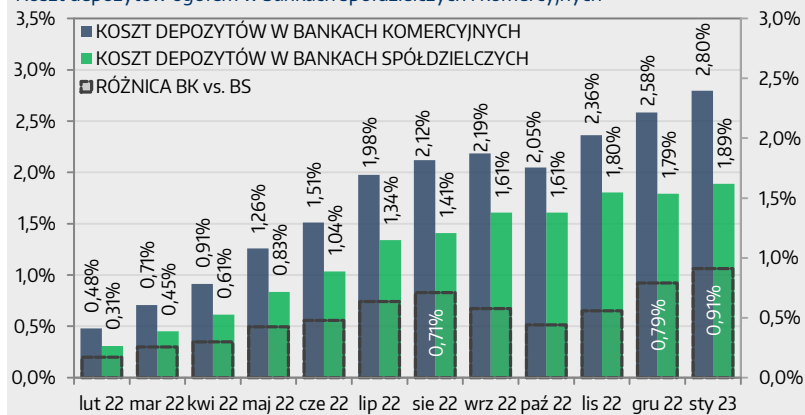
Analizując koszt finansowania banków na rynku depozytowym warto przyjrzeć się nie tylko danym dla tzw. nowych umów, ale również oprocentowaniu zagregowanemu dla całego portfela depozytowego, obejmującego zarówno depozyty bieżące, jak i terminowe.

Według aktualnych danych, tj. na koniec stycznia 2023 r., w przypadku banków spółdzielczych koszt depozytów wzrósł o 10 bp do poziomu 1,89% (wykres 2.5). Z kolei w sektorze banków komercyjnych wzrost kosztu był dwukrotnie wyższy. W porównaniu do danych za grudzień ub.r. zwiększył się o 22 bp, a łącznie od października aż o 75 bp. Według danych za styczeń br. koszt depozytów wyniósł 2,80%.

Najnowsze dane wskazują zatem na kontynuację trendu obrazującego silny wzrost kosztu depozytów ogółem w sektorze bankowym. Można zatem zauważyć, że systematycznie rośnie udział nowych depozytów, które charakteryzują się znacznie wyższym oprocentowaniem. Ponadto zmniejsza się udział depozytów bieżących na

Wykres 2.5.

Koszt depozytów ogółem w bankach spółdzielczych i komercyjnych

* Dotyczy kategorii zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Źródło: KNF.

korzystać wyżej oprocentowanych terminowych.

Aktualnie sektor banków spółdzielczych charakteryzuje się znacznie niższym kosztem depozytów w porównaniu do banków komercyjnych. Różnica na jego korzyść się osiągnęła w styczniu 2023 r. rekordowy poziom 91 bp.

3 SYTUACJA BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH NA TLE BANKÓW KOMERCYJNYCH

W ramach analizy porównawczej banków spółdzielczych i komercyjnych istotnym elementem badania jest strona przychodowa i kosztowa.

Według ostatnich dostępnych danych, w styczniu 2023 r. nastąpiła poprawa w zakresie osiągniętej marży odsetkowej⁵ w sektorze bankowym.

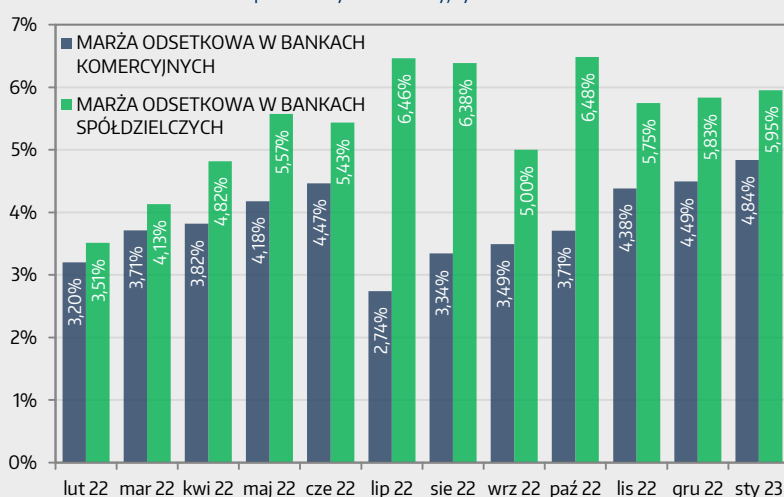
Banki spółdzielcze odnotowały wzrost poziomu marży odsetkowej o 0,12 pkt. proc., z poziomu 5,83 pkt. proc. w grudniu ub.r. do 5,95 pkt. proc. w styczniu 2023 r. Do podniesienia marży odsetkowej przyczynił się wzrost rentowności kredytów o 0,22 pkt. proc., do poziomu 7,84 pkt. proc. w styczniu br. Nastąpiła zatem poprawa marży odsetkowej pomimo wzrostu kosztów odsetkowych o 0,10 pkt. proc. (wykres 2.5).

Banki komercyjne, których wynik odsetkowy mocno odczuł wprowadzenie ustawowych wakacji kredytowych (istotny spadek marży w lipcu ub.r.), kontynuują systematyczną poprawę marży odsetkowej. W styczniu 2023 r. wyniosła ona 4,84 pkt. proc. Tym samym wzrosła o 0,35 pkt. proc. w porównaniu do danych za grudzień ub.r. Osiągnęła ona zatem historycznie rekordowy wynik (za okres grudzień 2010 - styczeń 2023). Warto zaznaczyć, że tak silna poprawa marży miała miejsce w miesiącu, w którym koszty odsetkowe wzrosły o 0,22 pkt. proc. Według danych za styczeń 2023 roku poziom marży odsetkowej w bankach spółdzielczych był o 1,11 pkt. proc. wyższy niż w bankach komercyjnych. Można zauważyć, że na przestrzeni ostatnich miesięcy przewaga stopniowo się zmniejsza.

W styczniu 2023 r. sektor banków komercyjnych czwarty miesiąc z rzędu pobił wcześniejszy rekord w zakresie poziomu przychodów odsetkowych. Przekroczyły one

Wykres 3.1.

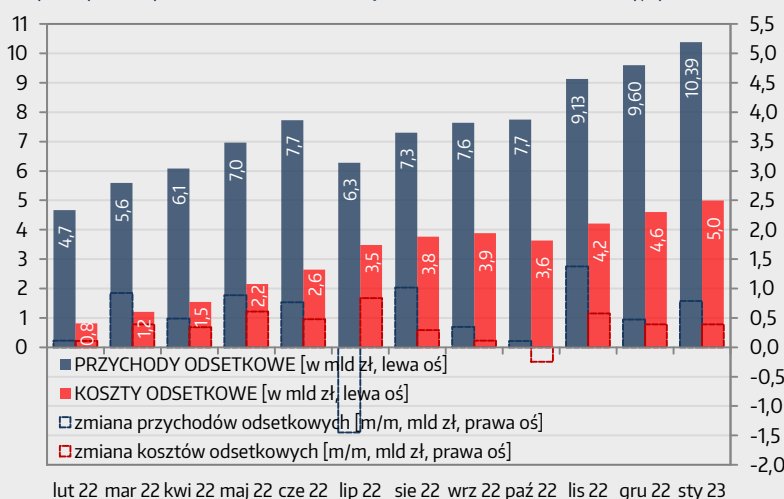
Marża odsetkowa w bankach spółdzielczych i komercyjnych

Źródło: KNF.

Wykres 3.2.

Przychody i koszty odsetkowe oraz ich miesięczna zmiana w bankach komercyjnych

Źródło: KNF.

² Marża odsetkowa - obliczona jako rentowność kredytów minus koszt depozytów w danym miesiącu, a następnie annualizowana.

dotychczas najlepszy wynik z grudnia ub.r. (9,60 mld zł) aż o 790 mln zł, osiągając 10,39 mld zł (wykres 3.2). W efekcie rentowność kredytów wyniosła 7,64%, przekraczając poziom z grudnia ub.r. (7,08%) o 0,56 pkt. proc. Wzrost przychodów o niemal 0,8 mld zł pozwolił bankom komercyjnym zrekompensować zwiększenie się kosztów odsetkowych, które wzrosły w analogicznym okresie o 0,39 mld zł.

Tak jak wskazaliśmy wcześniej wzrost oprocentowania dla nowych depozytów terminowych gospodarstw domowych, a także rosnąca ich rola w strukturze terminowej depozytów sprawiają, że sektor bankowy ponosi coraz wyższe koszty finansowania na rynku depozytowym. Udział depozytów terminowych gospodarstw domowych wzrósł niemal dwukrotnie od minimalnego poziomu odnotowanego w grudniu 2021 r. W okresie grudzień 2021 - luty 2023 zwiększył się on z 15,5% do 30,4% (wykres 3.5). Natomiast wolumen nowych i renegowanych depozytów złotych gospodarstw domowych osiągnął w styczniu 2023 r. rekordowy poziom - 81,5 mld zł. Podczas gdy w każdym miesiącu w 2021 roku wartość ta wynosiła średnio 18,5 mld zł (wykres 3.4).

Z kolei analiza przychodów i kosztów odsetkowych w sektorze banków spółdzielczych wskazuje na utrzymanie w styczniu 2023 roku niemal takich samych wyników jak w dwóch poprzedzających miesiącach. Przychody ukształtowały się na poziomie 1,03 mld zł, zaś koszty odsetkowe wyniosły 0,26 mld zł (wykres 3.3).

Przedstawione na wykresach porównanie danych banków spółdzielczych i komercyjnych wskazuje, że banki spółdzielcze w dalszym ciągu prowadzą ostrożną politykę cenową w zakresie pozyskiwania finansowania na rynku depozytowym, co pozwala im utrzymać koszty odsetkowe na relatywnie niskim poziomie.

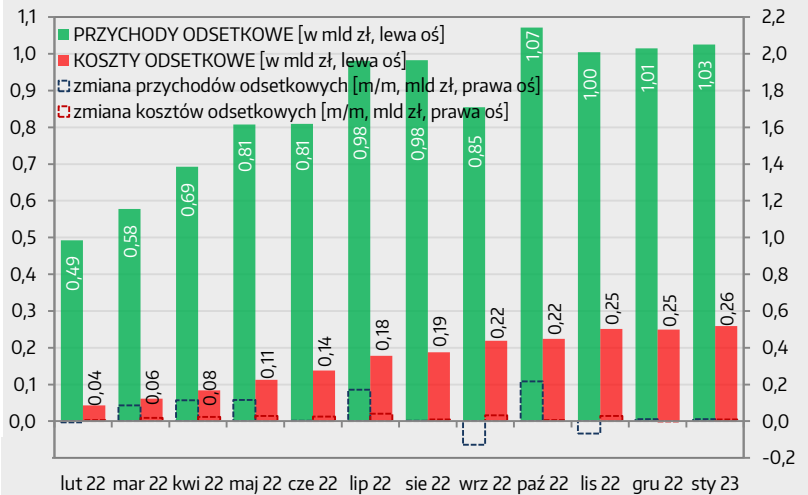
Według danych za styczeń 2023 r. banki spółdzielcze utrzymały wynik odsetkowy w wysokości ok. 0,77 mld zł. Z kolei w przypadku banków komercyjnych wynik odsetkowy przed kroczył o 300 mln zł poziom z czerwca ub.r. i osiągnął historycznie najwyższy wynik wynosząc 5,39 mld zł.

Dynamiczny wzrost rentowności portfeli kredytowych będący następstwem podwyżek stóp procentowych spowodował znaczną poprawę wskaźnika obrazującego relację kosztów do dochodów (C/I), obliczanego jako relacja sumy kosztów działania banku i amortyzacji do całkowitych przychodów operacyjnych netto⁶. W styczniu 2023 roku wskaźnik C/I poprawił się w sektorze banków komercyjnych o 1,0 pkt. proc., do 51,6% z poziomu 52,6% w listopadzie. Natomiast w przypadku banków spółdzielczych, po wielu miesiącach systematycznej poprawy analizowanego wskaźnika, w grudniu 2022 roku i styczniu 2023 roku kształtował się on powyżej dotychczas najlepszych wyników z października i listopada ub. Warto jednak zaznaczyć, że wskaźnik C/I obliczany jest jako dwunastomiesięczna średnia krocząca. Biorąc pod uwagę dane wyłącznie za styczeń br., był to historycznie najlepszy wynik - 32,9%.

³ Wskaźnik kosztów do dochodów (C/I) - relacja sumy kosztów działania, amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych do całkowitych przychodów operacyjnych netto, obliczony jako średnia krocząca z 12 miesięcy

Wykres 3.3.

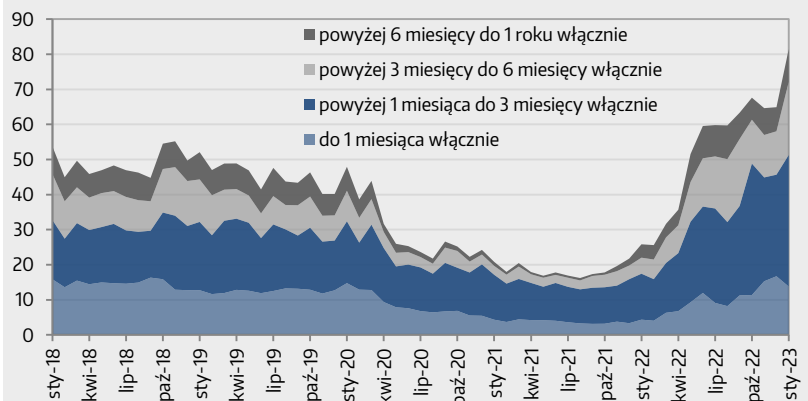
Przychody i koszty odsetkowe oraz ich miesięczna zmiana w bankach spółdzielczych

Źródło: KNF.

Wykres 3.4.

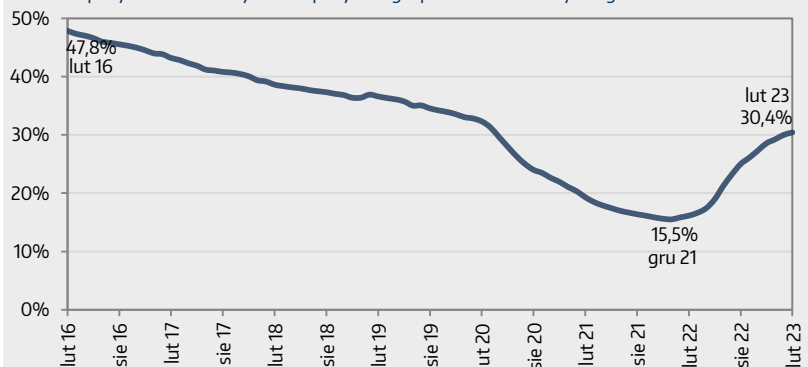
Wartość nowych i renegowanych depozytów złotych gospodarstw domowych, oszacowana dla całego systemu bankowego (w mld zł)

Źródło: NBP.

Wykres 3.5.

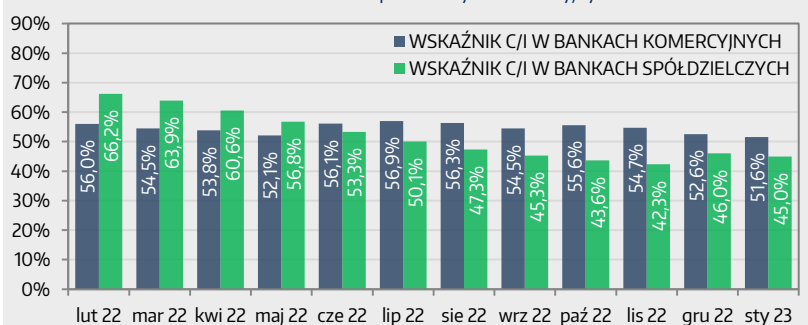
Udział depozytów terminowych w depozytach gospodarstw domowych ogółem

Źródło: NBP.

Wykres 3.6.

Wskaźnik kosztów do dochodów w bankach spółdzielczych i komercyjnych

* wskaźnik obliczony jako dwunastomiesięczna średnia krocząca

Źródło: KNF.

4 ANEKS TABELARYCZNY

Wskaźnik	Jednostka	08/2022	09/2022	10/2022	11/2022	12/2022	01/2023	02/2023	03/2023
NBP stopa referencyjna (na koniec miesiąca)	%	6,50	6,75	6,75	6,75	6,75	6,75	6,75	6,75
NBP stopa depozytowa (na koniec miesiąca)	%	6,00	6,25	6,25	6,25	6,25	6,25	6,25	6,25
NBP stopa lombardowa (na koniec miesiąca)	%	7,00	7,25	7,25	7,25	7,25	7,25	7,25	7,25
WKF 1M (średnia wartość)	%	3,99	4,30	4,97	5,23	5,46	5,42	5,21	-
WKF 3M (średnia wartość)	%	4,08	4,38	5,11	4,73	4,91	5,37	5,58	-
WKF 6M (średnia wartość)	%	4,94	5,37	5,45	5,59	5,69	5,83	5,87	-
WKF 1Y (średnia wartość)	%	5,18	5,32	5,54	5,47	5,36	5,53	6,12	-
WIBOR 1M (średnia wartość)	%	6,85	7,03	7,08	7,03	6,98	6,90	6,89	-
WIBOR 3M (średnia wartość)	%	7,04	7,16	7,34	7,43	7,11	6,95	6,93	-
WIBOR 6M (średnia wartość)	%	7,30	7,34	7,51	7,63	7,25	7,03	7,00	-
WIBOR 1Y (średnia wartość)	%	7,44	7,47	7,62	7,76	7,38	7,13	7,10	-
NBP gospodarstwa domowe <1M (średnia wartość)	%	4,14	4,50	4,62	5,77	6,20	5,04	-	-
NBP gospodarstwa domowe 1-3M (średnia wartość)	%	5,22	5,56	5,91	6,17	6,27	6,24	-	-
NBP gospodarstwa domowe 3-6M (średnia wartość)	%	5,90	6,17	5,98	6,12	6,36	6,39	-	-
NBP gospodarstwa domowe 6-12M (średnia wartość)	%	5,77	6,28	6,43	6,78	6,54	6,36	-	-
NBP przedsiębiorstwa <1M (średnia wartość)	%	5,42	5,36	5,47	5,47	5,41	5,35	-	-
NBP przedsiębiorstwa 1-3M (średnia wartość)	%	6,16	6,21	6,20	6,45	5,99	5,93	-	-
NBP przedsiębiorstwa 3-6M (średnia wartość)	%	5,87	6,10	6,21	6,53	6,51	6,06	-	-
NBP przedsiębiorstwa 6-12M (średnia wartość)	%	4,77	4,13	5,07	5,21	5,93	6,04	-	-
Depozyty gospodarstw domowych (tempo wzrostu r/r)	%	2,39	3,53	3,70	3,13	3,25	4,16	6,48	-
Udział depozytów bieżących w depozytach gospodarstw domowych ogółem	%	75,0	73,9	72,7	71,4	70,8	70,0	69,6	-

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wartość na koniec miesiąca	Jednostka	08/2022	09/2022	10/2022	11/2022	12/2022	01/2023	02/2023	15/03/2023
Obligacja skarbową 2-letnia	%	7,15	7,49	8,64	6,95	6,73	6,16	6,29	5,99
IRS 2L	%	7,65	7,67	8,22	6,79	6,92	6,38	6,69	6,08
Różnica (tzw. asset)	bp	-50	-18	42	16	-19	-22	-40	-9
Obligacja skarbową 5-letnia	%	6,69	7,41	8,61	6,88	6,88	5,99	6,49	5,95
IRS 5L	%	6,61	7,07	7,54	5,89	6,16	5,43	5,99	5,28
Różnica (tzw. asset)	bp	8	34	107	99	72	56	50	67
Obligacja skarbową 10-letnia	%	6,16	7,16	8,40	6,62	6,88	6,05	6,56	6,04
IRS 10L	%	6,25	6,91	7,39	5,77	6,15	5,37	5,94	5,23
Różnica (tzw. asset)	bp	-9	25	101	85	73	68	62	81

O IRF

IRF - zgodnie z decyzją Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 3 listopada 2020 r. jest podmiotem pełniącym funkcję administratora wskaźników referencyjnych stóp procentowych, prowadzi działalność regulowaną Rozporządzeniem Parlamentu i Komisji Europejskiej w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki w instrumentach i kontraktach finansowych z 8 czerwca 2016 [Rozporządzenie PE 2016/1011] i jest wpisany do rejestru European Securities and Markets Authority (ESMA - https://registers.esma.europa.eu/publication/searchRegister?core=esma_registers_bench_entities).

IRF dysponuje zespołem i know-how, które wynika z dotychczasowych doświadczeń w związku z współtworzeniem, uruchomieniem i funkcjonowaniem SMRP (System Monitoringu Rynku Pieniężnego - więcej informacji na stronie www.smrp.pl).

Instytut Rynku Finansowego sp. z o.o.

ul. Wilcza 31 lok 1A,
00-544 Warszawa

irf@irf.org.pl

<https://irf.org.pl>

Biuletyn miesięczny opracował zespół IRF w składzie:

dr hab. Piotr Mielus, prof. SGH
E-mail: piotr.mielus@irf.org.pl

Piotr Górski
E-mail: piotr.gorski@irf.org.pl